

Verslag Landelijk platform kenniscentra cultuureducatie

Bijeenkomst 12 februari

Mededelingen / 'Wat speelt er bij de leden?'

- Er zijn twee brieven gestuurd aan de Raad voor Cultuur , over cultuureducatie & -participatie.
- Het LKCA organiseerde met de TaalUnie een expertmeeting over de combinatie van taal en muziek. Er is behoefte onder experts van beide gebieden om onderling te ontdekken waar we elkaar kunnen versterken, waarbij het eigen vak herkenbaar blijft. We gaan verder op curriculum- en lesniveau met curriculum.nu als kans voor samenhang dan wel integratie.
- Beleidsmedewerkers CmK waren op 4 februari bij elkaar tijdens het Kennis Delen Festival. Dat was een goede uitwisseling, die wat meer de diepte in ging.
- Het LKCA maakte een analyse van CE en CP in de regioprofielen . Roep op tot een proeftuin voor educatie en participatie is het devies aan leden.
- Er komt een uitbreiding op de functie van de cultuurcoach bij alle aanvragers. LKCA organiseerde landelijk netwerken, maar door de grotere diversiteit van de functie wordt dat steeds lastiger. Andere inrichting van landelijke bijeenkomsten volgt.
- Mocca is bezig met de organisatie van de maand van de cultuureducatie met allerlei typen bijeenkomsten. Thema is de Kunst van techniek.
- Kunstgebouw organiseert op 14 maart een provinciaal verkiezingsdebat.
- In Flevoland wordt er in maart een cultuurquiz georganiseerd voor provinciale lijsttrekkers rond inhoudelijke thema's, samen met alle culturele organisaties in Flevoland.
- De Akademie van Kunsten wil een rol spelen op het gebied van cultuureducatie. De culturele dienstplicht was voor hen een pilot. Ze kunnen meer impact maken als ze aansluiten bij bestaande gremia. We gaan als LPKC met hen verkennen waar we elkaar kunnen versterken.
- Cultuur Oost organiseert een grote oploop in Tiel voor Statenleden.
- Kunstloc heeft op 12 maart een bijeenkomst met provinciale partners in het kader van de verkiezingen.
- Op de 14^e februari is het landelijke verkiezingsdebat dat LKCA en Kunsten '92 organiseren met partners.

Nieuwe 'begrijpelijke' woorden / taal voor cultuureducatie

Anne Bos van het ontwikkelteam Kunst en Cultuur vertelt ons over het traject tot dusver. Curriculum.nu formuleert 70% van het curriculum, de rest blijft aan de scholen zelf. Uitgangspunt is het huidige onderwijsstelsel. Het proces is echt teacher in the lead. Alle disciplines zijn in het team vertegenwoordigd. Het team is een brede vertegenwoordiging van het veld. De taal zit bij leergebied Nederlands. Vanuit de ontwikkelscholen, verspreid over het land, komt er feedback op de tussenproducten. Zij worden ook iedere consultatieronde bezocht, en zij organiseren feedback vanuit leerkrachten, leerlingen en ouders. Na oplevering van de bouwstenen komt de fase van het maken van kerndoelen. Het proces loopt nu al weer bijna een jaar, met verfijning en steeds specifiekere maker. Het team maakt rode lijnen uit de

feedback, en gaat die daarna waarderen: Opnemen in stuk, bediscussiëren of niet opnemen zijn dan de opties. Wetenschap is ook een groep die feedback geeft. Het is een uniek en bijzonder proces. Het team heeft heel veel behoefte aan verdieping, ook in de feedback. Het team werkt nu verder aan de bouwstenen. Op 7 mei komt het hele product online, en dan volgt een laatste grote consultatiefase, tot aan augustus. In oktober wordt het aangeboden aan minister en Tweede Kamer.

Het leergebied team bepaalt veel zelf, maar er zijn ook formats, structuur en werkopdrachten. De brede vaardigheden bijvoorbeeld, die zijn meegegeven vanuit Curriculum.nu. Wat er gebeurt is, is dat het team de kern van het leergebied heeft geformuleerd. De gesprekken worden heel open gevoerd vanuit de expertise die aan tafel zit. Schema's waren handig om het eigen conceptuele denken aan te scherpen. Zo is de taal ontwikkeld, als in een artistiek-creatief proces. Men was het vrij snel eens over de kern van het leergebied. In het gebruik blijkt dat het voor een ander helderheid schept dat het over artistieke creativiteit gaat. Er is gekozen voor maken en betekenis geven (GO 2 t/m 4) en meemaken en betekenis geven (GO 5 t/m 7) in plaats van actief en receptief. Daarmee wordt duidelijk dat er altijd een link is tussen theorie en praktijk. Reflectie is een actieve component in betekenis geven. Dat zit daar dus in vervat. De grote opdrachten en het daarbij horende raamwerk staan nu. De eerste GO is voorwaardelijk voor alle GO's. Je bent als leraar nooit aan een enkele grote opdracht tegelijk bezig.

Het huidige document is nog ver weg van de werkvloer. Maar van hieruit verder werken en denken is nu interessant. Zie je het voor je? Is de vraag om te stellen. Een belangrijke opdracht is om het taalgebruik helder, toegankelijk en begrijpelijk te krijgen voor anderen.

Framing specialist Sarah Gagestijn helpt ons in het framen van onze taal. Zij begeleidt ons in het bespreken van taal en het vertellen van het verhaal dat jij wilt vertellen aan de ander. Het gaat dan om de associatieve, emotionele kracht van de boodschap. De gevoelige snaar raken om de waarde van je inhoud in te laten zien.

Wat verstaan we onder framing? Kaderen, lading meegeven, duidelijk neerzetten, beelden oproepen, wat weegt mee in de context, het is een bewuste zendstrategie, wat blijft hangen/plakken bij de ontvanger, op welk haakje sluit je aan. Strategisch met taal omgaan is een creatief proces.

Wij zien taal als een neutrale informatiedrager, maar in de praktijk valt dit tegen. Taal brengt verwachtingen, gevoelens en associaties met zich mee. Hoe je iets zegt is net zo belangrijk als wat je zegt. Als je dat laat liggen loop je impact mis. Er zit meer tussen de regels om rekening mee te houden. We hebben deels geen controle over hoe taal functioneert / aankomt bij de ander. Je eigen brein kan je ook niet volledig controleren.

Elke prikkel die binnenkomt gaan we interpreteren. Zoals de paarse krokodil. Wat er doen is er ons een beeld van vormen. Dat denkproces is binnen 0,2 seconden afgerond. Zo weten we heel snel of en hoe we moeten handelen. Het proces daarna is meer bewust, maar wel vaak hetzelfde bij verschillende mensen. Ook daar hebben we nog steeds weinig controle over. De onbewuste beïnvloeding is dan allang geweest. Wat roept taal bij ons op? Hoe je taal of een

beeld kiest is daarin heel belangrijk. We staan er weinig bij stil hoe ontvangers omgaan met beelden. Communiceren met taal en beeld is eigenlijk altijd manipulatie. Je kiest wat je wel of niet vertelt en hoe je dat doet. Framen is iets anders dan misleiden. Het gaat er niet zozeer om wat je zegt, maar om wat mensen horen. Bijvoorbeeld, van *estate tax* naar *death tax*. Het doet er ook toe hoe je iets zegt. Een ontkenning doet eigenlijk niks in ons brein. Wanneer je zegt dat iets belangrijk is voor een ander, dan realiseer je vaak het tegenovergestelde gedrag. Het gaat om de eerste dingen die je activeert. Sarah's simpelste advies is nooit zeggen wat iets niet is, maar wat het wel is. Ontkenningen uitbannen helpt enorm. Wat verder helpt is associaties triggeren.

Wat is een frame? Een **verhaal** met specifieke **woorden en beelden** dat bepaalde delen van de werkelijkheid **belicht** en andere delen vervaagt. Daarmee stuur je naar een **specifieke interpretatie** van de werkelijkheid. Je bent aan het zenden, maar je moet altijd rekening houden met de belevingswereld van je ontvanger. Framing is per definitie goed luisteren en je inleven in de ander. Wij hebben als mensen een bias op negatieve prikkels, in de prioriteiten die we stellen qua aandacht. Wat moet je wel doen?

Dichtbij-taal: vergelijkingen, anekdotes en voorbeelden

Associaties: goeie en slechte (Wat maak je los? Maak je wel iets los?)

Mooi-taal: oordeelwoorden en retorische rakers (beginrijm, alliteraties en drieslag)

Met containerbegrippen zoals cultuureducatie kan er een probleem ontstaan. Het gevaar van het duizend-dingen-doekje ligt op de loer. Het moet bij begrippen meteen duidelijk zijn waar je het met elkaar over hebt, én je moet de ander die er minder mee bezig is er ook op kunnen aanhaken. Je moet er nooit vanuit gaan dat de ander jouw woorden en beelden ook meteen begrijpt. Dezelfde taal spreken en begrijpen, daar gaat het om. Dat moet je checken bij de ontvanger. Van subsidie naar investering bijvoorbeeld.

Waarom doet cultuureducatie er precies toe? Je kunt het schrappen, je kan er zonder. Dat kan een mening zijn over cultuureducatie. Van cultuureducatie snapt niet iedereen meteen wat je daarmee bedoelt. Wat zegt de term 'educatie'? Dat het buiten onderwijs valt? Leggen we niet te langdradig, wollig en fijnmazig uit waarom cultuureducatie zo belangrijk is? We lijken soms heel erg bezig om het belang uit te leggen aan anderen, extern. We hebben het idee dat we dit belang steeds duidelijk moeten maken. Het lijkt dan alsof we onszelf verdedigen of legitimeren. Dat komt niet sterk over.

Waar heeft de jongere zijn/haar cultureel vermogen opgedaan? Zou dat een ander verhaal kunnen zijn? Zeker voor degenen die en niet 'automatisch' toegang toe hebben. Wordt je verhaal krachtig van het woord 'moeten'? Is een vraag die gesteld wordt. Een verhaal kun je als win of verliesverhaal framen aldus Sarah. Krijg je iets als je het wel doet, verlies je iets als je het niet doet?

Je moet altijd in relatie met de ander een verhaal vertellen. Een verhaal dat in verbinding staat met de ander die tegenover je zit. Het letterlijke beeld ontbreekt bij cultuureducatie. Kijk om je hier, kunst en cultuur is overal, waarom moet je dan dat belang zo onderstrepen. Die link wordt niet vaak gelegd. Waarom zou je opgevoed moeten worden in cultuur? Wat is ons

antwoord daarop?

De ontwikkeling van het voelen, het hart, zou misschien wat meer belicht mogen worden naast het hoofd en handen. Cultuureducatie; omdat je af en toe wat denkt, af en toe wat voelt en af en toe wat doet. Kunsteducatie geeft je verschillende talen om je mee te uiten en te communiceren. Je hebt verschillende uitingsvormen en hun combinaties. Het is veel meer dan alleen de deeldisciplines.

Wij moeten meebewegen met het onderwijs, dat eigen keuzes maakt passend bij hun visie. Het is net waar jij de nadruk op legt in jouw praktijk. Die eigen keuzevrijheid is belangrijk in een verhaal over cultuureducatie. Je culturele vermogen zijn de talen die je krijgt om je te uiten en contact mee te maken. Waar kan cultuureducatie aan bijdragen? Dat moet het gesprek op school zijn. Op de persoonlijke ontwikkeling van kinderen haken veel directeuren aan. Dan begin je bij de ander.

Twee dingen tot slot

Zeg wat cultuureducatie wel is en niet wat het niet is. Waarom zou je je verdedigen / legitimeren als je iets te bieden hebt? Hoe kom je bij wat je doelgroep belangrijk vindt? Haak daarop aan.